

ด้านซ้ายเมืองอารยสถาปัตยกรรมเพื่อทุกคน

อรอุมา อุมารังษี

งานกายภาพบำบัด โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชด้านซ้าย

สถานที่ติดต่อโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชด้านซ้าย จ. เลย โทรศัพท์ ๐๘๓๔๐๖๖๒๔๒

E-mail address: dansaipt@gmail.com

บทนำ

จากข้อมูลการมารับบริการฟื้นฟูสภาพร่างกายทางกายภาพบำบัดในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมา ณ ฝ่ายเวชกรรมฟื้นฟู และทีมติดตามเยี่ยมบ้านเพื่อการฟื้นฟูสภาพสหวิชาชีพ โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชด้านซ้ายพบว่า มีผู้สูงอายุที่ประสพภาวะล้มกระดูกหักและต้องได้รับการรักษาฟื้นฟูสภาพร่างกายเป็นเวลานาน โดยสาเหตุมาจากการจัดเตรียมสิ่งแวดล้อมทั้งที่บ้าน หรือพื้นที่สาธารณะนอกบ้านที่ไม่เหมาะสม ทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย ส่วนในกลุ่มคนพิการหรือกลุ่มเปราะบางเช่น เด็กเล็ก หญิงตั้งครรภ์ เป็นต้น มักประสบปัญหาความยากลำบากในการเข้าถึงสถานที่สาธารณะ มีการแบ่งแยกพื้นที่การใช้สอยอย่างไม่เหมาะสม หรือหากจัดพื้นที่ไว้มักไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่สามารถใช้ชีวิตได้ด้วยตนเอง (Independent Daily Living) จนนำมาสู่การลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ในบุคคล ด้วยสาเหตุดังกล่าว นักกายภาพบำบัดในฐานะวิชาชีพที่ต้องมีการแก้ไขการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม จึงสะท้อนแนวความคิดในการปรับทัศนคติของสังคมในการร่วมมือกันจัดการแก้ไขสถานะสุขภาพดังกล่าว ผ่านการผสมผสานทางวิชาชีพที่สำคัญ คือ กายภาพบำบัด ในมุมมองของนักวิชาชีพด้านการจัดการสุขภาพ และ สถาปนิก ในมุมมองของนักออกแบบเพื่อการใช้สอยที่เหมาะสม รวมถึงภาคประชาคมในการสะท้อนปัญหาความต้องการในสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานของเมืองที่เอื้อต่อการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมผ่านการขับเคลื่อนในโครงการ “ด้านซ้ายเมืองอารยสถาปัตยกรรมเพื่อคนทั้งมวล”

วิธีดำเนินการ

มีกระบวนการสำคัญในปี ๒๕๕๙ คือ นักกายภาพบำบัดสะท้อนสภาพปัญหาสุขภาพที่เชื่อมโยงกับการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่สาธารณะของเมืองด้านซ้าย ผ่านกระบวนการสำรวจพื้นที่จริงโดยผู้ได้รับผลกระทบ ทั้งผู้สูงอายุ คนพิการ ประชาชนทั่วไปรวมถึงหน่วยงานที่มีส่วนรับผิดชอบ และนำมาใช้กำหนดเป็นข้อเสนอแนะต่อกรรมการระดับอำเภอในการขับเคลื่อนนโยบายการจัดการพื้นที่สาธารณะของอำเภอด้านซ้าย

มีการจัดตั้งกรรมการเพื่อร่วมกำหนดแนวทางการดำเนินการโดยนายอำเภอด้านซ้ายเป็นประธาน นายกเทศมนตรี ๒ แห่ง ตัวแทนหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ตัวแทนภาคประชาชน ร่วมกันหารือเพื่อกำหนดพื้นที่ต้นแบบในการจัดสร้างปรับปรุง โดยได้รับความร่วมมือทางวิชาการจากคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม เพื่อนำข้อคิดเห็นต่างๆ ไปสู่การออกแบบ และนำเสนอต่อประชาคมเมืองด้านซ้าย เพื่อหาข้อคิดเห็นเพิ่มเติมในการจัดการให้เหมาะสมกับวิถีของพื้นที่ โดยการสนับสนุนของพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเลยต่อเนื่องไปในระดับจังหวัดและระดับประเทศ รวมถึงจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดการ

ผลการดำเนินงาน

จากผลการจัดการดังกล่าว ได้มีการกำหนดแผนตามโครงการระยะ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๒) ในการจัดการพื้นที่อารยสถาปัตยกรรมเมืองด้านซ้ายจำนวน ๕ แห่ง ทางลาด พุฒบาททางเชื่อมต่อ ที่มีผลต่อการใช้ชีวิตประจำวัน ผลทางวัฒนธรรม และผลต่อมิติทางจิตวิญญาณ ศาสนา การท่องเที่ยว ประกอบด้วย พระธาตุ

ศรีสองรัก(จิตวิญญาน) วัดโพชนชัย(วัฒนธรรม ประเพณี) วัดป่าเนรมิตวิปัสสนา (ศาสนาวัฒนธรรม) น้ำตกแก่งสองคอน(การท่องเที่ยว) ตลาดสดน้ำซ้อ(การใช้ชีวิต) นอกจากนี้ยังมีการขับเคลื่อนผ่านกลุ่มผู้ประกอบการริสอร์ทที่พักในการจัดพื้นที่รองรับกลุ่มเป้าหมายโดยเชื่อมโยงกับโครงการ และบทบาทคู่ขนานที่สำคัญคือ นักกายภาพบำบัด ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อป้องกันภาวะสุขภาพที่สำคัญ โดยจัดหลักสูตรให้ความรู้แก่นักบริหาร อสม. เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในการประเมินความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม การจัดการแก้ไขสภาพบ้านและบริเวณให้เหมาะสม รวมถึงการจัดสร้างสิ่งก่อสร้างใหม่ให้ถูกต้องตามหลักอารยสถาปัตย์เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และไม่ก่อปัญหาด้านสาธารณสุข

สรุป

เกิดการเปลี่ยนทัศนคติต่อประชากรกลุ่มเปราะบาง ผ่านทางการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม โดยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน บนพื้นฐานความคิดเห็นจากภาคประชาสังคม ความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการจัดการในอนาคตจะนำไปสู่การดูแลสุขภาพที่ยั่งยืนในพื้นที่อำเภอด่านซ้ายที่แท้จริง